

เทศน์เช้า วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมเนาะ ฟังธรรมเพื่อความมั่นคงของใจ ถ้าใจมันมั่นคงนะ คุณิ คนเราเกิดมาเป็นมนุษย์ นี้อริยทรัพย์ คำว่าอริยทรัพย์นะ เพราะมันมีสติมีปัญญา เห็นไหม คุณัตว์ สัตว์มันเกิดมามันก็มีร่างกายจิตใจเหมือนกัน มันก็อยากช่วยเหลือเจือจานกัน มันช่วยเหลือเจือจานกันแบบสัตว์เวลาสัตว์นะ เวลาห่มุ่ขณะมันตาย มันพยายามจะปลุก มันพยายามจะให้ฟื้นขึ้นมาด้วยความผูกพันของมัน นี่ด้วยความไม่เข้าใจของมัน มันรองจนกว่าถ้ามันมันใจว่าไม่ฟื้นแล้วมันก็ต้องจากไป

เวลาสัตว์ที่มันจะปลัดพรากจากกันไป มันเศร้านะ มันเศร้าของมัน เราเป็นมนุษย์ไง เราเป็นมนุษย์ เราเข้าใจได้ว่าเวลาคนสิ้นสุดของอายุขัยมันเป็นแบบนั้น มันเป็นแบบนั้นมันก็มีความเสียใจ นี่ความเสียใจ เห็นไหม

ถ้าความเสียใจอันนี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “เธออย่าเสียใจเลย เธออย่าคร่ำครวญไปเลย เราทำบุญกุศล ให้ทำบุญกุศลถึงกัน”

การทำบุญกุศลคือความรู้สึกลงใจ บุญคือความรู้สึกลงใจ บุญคือความสุขใจ บุญคือความรู้สึกลงใจ ความอบอุ่นของหัวใจ ถ้าหัวใจมันอบอุ่น หัวใจมันมีหลักมีเกณฑ์ นี้อุทิศส่วนกุศลอย่างนี้ให้ผู้ที่ร้อง ผู้ที่คร่ำครวญต่างๆ ให้เขามีความมั่นคงของใจของเขา แล้วความมั่นคงของใจของเขามันมาจากไหนล่ะ

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องมีหยาบ มีกลาง มีตะเยียดไป นี่เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาไม่ต้องไปหาหมอ มันหายเองก็ได้ เวลาทุกข์ยากขึ้นมา เห็นไหม ศีลธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าใจก็ได้ นี่เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย คนที่เจ็บไข้ได้ป่วย ถ้ามันยังมีชีวิตอยู่ มันชวนขวย มันพยายามหาทางออกของเขา

นี่ก็เหมือนกัน จิตใจถ้ามันมีอำนาจวาสนาของมัน มันจะประพฤติปฏิบัติของมัน มันจะประพฤติปฏิบัติ ความประพฤติปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา มรรค มรรคญาณ เวลาเข้าไปชำระล้าง

กิเลสในหัวใจ ถ้ามันชำระล้างกิเลสในหัวใจ เจ็บไข้ได้ป่วยไม่ต้องรักษามันก็หายได้บางโรค แต่บางโรคนะ ถ้าไม่รักษามันตาย เวลามันตายไปนะ นี่เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เกิดเป็นมนุษย์นี้มีคุณค่ามาก นี่มีคุณค่ามาก เวลาตายไปมีสิ่งใดตามไปล่ะ? สิ่งที่เป็นอริยทรัพย์ เป็นทรัพย์สมบัติในใจของเรา เห็นไหม

บุญกุศลทำให้เกิดในวิภวภูมิจึงเกิด คนเกิดมาสว่างไปมืด เกิดมามีมืดไปสว่าง คนเราเกิดมาสว่าง เกิดมาด้วยความมั่งมีศรีสุข เกิดมาด้วยบุญกุศล แล้วเรามีสติมีปัญญาใหม่ จะรักษาสิ่งนี้ได้ไหม นี่เวลามีบุญมีกุศล ทำสิ่งใดประสบความสำเร็จมากกว่านั้นเป็นอำนาจวาสนาของเรา นั่นเป็นความสามารถของเรา

ความสามารถของเรานี้ความสามารถเพื่อดำรงชีวิต   ความสามารถเพื่อโลก   แล้วความสามารถเพื่อหัวใจล่ะ เราจะมียะไรสืบต่อของเราไป เราจะมียะไรเป็นความมั่นคงของชีวิตของเราไป ถ้ามีความมั่นคงของชีวิต มีความมั่นคงของชีวิต มันมีความรู้สึกลึกซึ้งคิดอย่างนี้ มันพยายามให้ความอบอุ่นของใจ

แต่เวลาในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม ในสโมสรสันนิบาต ทุกดวงใจว่าแห้ว ทุกดวงใจว่าแห้ว ทุกดวงใจว่าแห้วทั้งนั้นแหละ มันจะมั่นคงขนาดไหน มันจะมีทรัพย์สมบัติขนาดไหน เพราะคนมีสติปัญญานะ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เวลาจะสิ้นอายุขัย เงินทองมันช่วยเราไม่ได้หรอก คนเรานะ ถ้าจิตใจเป็นธรรม นี่เราหามาแล้วเราก็มอบเป็นมรดกตกทอดไปให้กับลูกหลานของเรา แต่ถ้าคนที่จิตใจไม่เป็นธรรมนะ มันเสียดาย มันเสียดาย มันอาวรณ์

ในพระไตรปิฎกบอกไว้มากเลย เวลาคนมาเกิดเป็นจิ้งจกตุ๊กแกอยู่ในบ้าน มาเฝ้าทรัพย์สมบัติมหาศาลเลย เห็นไหม นี่โศกเทยพราหมณ์ๆ เขาเป็นเศรษฐีฐานะ เขามีความตระหนี่ถี่เหนียวของเขา เวลาเขาตายไป ทรัพย์สมบัติก็เป็นของลูกเขาทั้งหมดเลย แล้วด้วยความผูกพันของเขา เขาเกิดมาเป็นสุนัข เป็นหมาอยู่ในบ้านนั้นนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปบิณฑบาตไป บิณฑบาตผ่านไป ด้วยอำนาจวาสนา ลูกชายของเขาจะมีที่พึ่งของเขา นี่เวลาผ่านไป เขาเป็นพราหมณ์ เขาไม่ใส่บาตร หมามันก็มาเฝ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผ่านไป บอกว่า “เธอเป็นมนุษย์เธอก็ตระหนี่ เป็นสุนัขก็ตระหนี่” นี่เรียกชื่อเลย เห็นไหม

คนใช้ไฉน ไปบอกลูกชาย ลูกชายไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดอย่างนั้นจริงหรือ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดอย่างนั้นจริงหรือ เอ่ยว่าโตทยพราหมณ์ เธอเป็นมนุษย์เธอก็ตระหนี่ เวลาตายไปแล้วเธอก็ตระหนี่ นี้มาเกิดเป็นสุนัขก็มาเฝ้าบ้าน มาหาไม่ให้พระเจ้าไปใกล้

ถ้าลูกชายเชื่อหรือไม่เชื่อ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้กลับไปนะ เลี้ยงให้อิ่มหน้าสำราญแล้วเรียกพ่อๆ นะ แล้วขอทรัพย์สมบัติ ขอทรัพย์สมบัติจากสุนัขตัวนั้น เขาทำตามไป

นี่เขาฟังของเขาไว้ เขาฟังไว้ สมัยโบราณเขาไม่มีที่เก็บทรัพย์สิน เขาใส่หม้อใส่ไหแล้วก็ไปฝังดินของเขาไว้ นี่เวลาไปพูด สุนัขเพิ่งเกิดระชะมันยังจำของมันได้ มันรู้ของมัน มันวิ่งของมันไป แล้วไปตะกุกตรงนั้น ลูกชายโตทยพราหมณ์ก็ให้คนใช้ชูด พอบุดลงไป เป็นหม้อเป็นไหนะ เป็นทองคำทั้งนั้นเลย เห็นไหม นี่ทองคำที่ไปฝังไว้ๆ เขาเป็นห่วงของเขา เขามาเกิดของเขา นี่มันยืนยันๆ นี้อยู่ในพระไตรปิฎก

ในพระไตรปิฎกองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนเทศนาว่าการเอง เป็นคนไปโปรดสัตว์เอง ไปโปรดสัตว์ เห็นไหม คุณิ เวลาพ่อทำอย่างนั้น แล้วลูกทำอย่างไร นี่มันเห็นโทษของมัน ถ้าเห็นโทษของมัน คนมันก็สังเวช นี่โทษของจิตใจ จิตใจที่สูงกว่านะ แต่ถ้าเป็นทางโลก ละ ทางโลกทุกคนก็ต้องแสวงหา ทางโลกก็ต้องมีหน้าที่การงานทั้งนั้นแหละ ทางโลกต้องการประสบความสำเร็จ แต่ความสำเร็จความสำเร็จ ถ้าใจเป็นธรรม ประสบความสำเร็จแล้วจิตใจมันมั่นคง จิตใจมีความสุขของมันใจ จิตใจมันไม่ยึดไม่ถือ เห็นไหม ทรัพย์สมบัติของเรา เราก็ต้องรักษาเป็นเรื่องธรรมดา ในเมื่อลาภ ลาภที่ควรได้เกิดกับเรา เราก็ต้องรักษาต้องดูแลมัน

ดูพระราสี พระนีนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลย ถ้าทำศรัทธาไทยให้ตกลงเป็นอาบัติเลยละ นี่ความศรัทธาของเขา ความเชื่อของเขา เขามาวัดมาวาของเขา เขามาทำบุญกุศลของเขา แล้วพระทำให้เขามีความเห็นผิด มีความไม่พอใจของเขา ทำศรัทธาให้ตกลง ศรัทธาอันนั้นใจ ศรัทธาคือความเชื่อมั่นของเขา ถ้าความเชื่อมั่นของเขา เขามาเข้าวัดเข้าวา ถ้าเขาแสวงหาของเขา เขาได้ทดสอบของเขา เขาได้บำเพ็ญเพียรของเขา เขาจะได้ประโยชน์ของเขาไป เห็นไหม ทำศรัทธาไทยให้ตกลงเป็นอาบัติ เป็นอาบัติปาจิตตีย์ นี้พูดถึงเวลาทำศรัทธานะ

ทรัพย์สมบัติเราก็ต้องดูแลรักษาไว้ไหม เวลาพระ เห็นไหม ศรัทธา ศรัทธาของเขา ความเชื่อมั่นของเขา เป็นเรื่องของน้ำใจแล้ว ถ้าเรื่องของน้ำใจ เราศรัทธาแล้วเราจะประพฤติปฏิบัติของ

เรา เราก็ไปวัดไปวา นี่ปฏิบัติอย่างไร ถ้าปฏิบัติ เห็นใหม่ คุณิ เวลาปฏิบัติไป โรคบางโรคไม่ต้องรักษามันก็หาย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาทุกข์เวลายากก็ไปวัดไปวา ไปศึกษาแล้วมันก็เข้าใจของมันได้ แต่ถ้าเอาจริงเอาจังขึ้นมา โรคภัยไข้เจ็บ กิเลสมันมีมาร มีลูกของมาร มีหลานของมาร มีเหลนของมาร มารมันมีครอบครัวของมัน เห็นใหม่ เวลากิเลสมันจะชำระขึ้นมา เวลาพิจารณาไป สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส นี่กามราคะปุณณะอ่อนลง กามราคะขาดไป อวิชชาทำให้สิ้นไปจากใจ มันต้องมีการกระทำไฉ

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าไม่มีเหตุไม่มีการกระทำแล้วมันมาจากไหนล่ะ แต่โรคที่มันหายเอง โรคที่มันหายเอง เจ็บไข้ได้ป่วยเวลาปวดหัวตัวร้อนมันก็หายของมันเอง นี่ก็เหมือนกัน ขุ่นข้องหมองใจมันก็สบายได้เอง สรรพสิ่งมันก็สบายใจได้เอง

สบายใจมันก็เป็นผลใจ เป็นผลของวัฒนธรรม วัฒนธรรมประเพณีที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ ถ้าเราเข้าไปสู่วัฒนธรรมอันนั้น เราก็ปลื้มใจได้ โรคบางโรคไม่รักษามันก็หาย แต่โรคที่ต้องรักษา ที่มันต้องรักษา มันต้องมีการกระทำ โรคนี้ไม่รักษาไม่หายหรอก แล้วเรารักษา รักษาอย่างไรล่ะ ถ้ารักษามันต้องมีสติปัญญา

นี่มีสติปัญญา แล้วสติปัญญา เวลาคนทางโลกเขาไม่สนใจเรื่องศาสนา ทำไมเขามีความสุขของเขาไป อันนั้นเขาเกิดมานะ เขาเกิดมาด้วยความสว่างของเขา แต่ถ้าเขาไม่มีสติปัญญาของเขา เขามีความสุขจริงของเขาหรือ ที่นี้ของเรา หน้าที่การงานก็บีบรัดคั่นตัวขนาดนี้แล้ว คนเราทุกคนต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ แล้วรับผิดชอบมันก็เป็นภาระ บางที่ทำงานจนเครียด ทำงานจนวิตกกังวลไปหมดเลย แล้วจะต้องมีเวลาปฏิบัติอีกหรือ ต้องมาทำความเพียรอีกหรือ นั่นคนที่ไม่มีสติปัญญา

คนที่มีสติปัญญา เห็นใหม่ เข้าขึ้นมาเขาก็นั่งสมาธิ เขาทำความสงบของใจของเขาก่อน เวลาเขาไปทำงานของเขา เขาก็ปลอดโปร่งของเขา งานของเขา เขามองงานของเขา เขาเข้าใจว่าควรทำอะไรก่อน ควรทำอะไรหลัง เขาทำของเขาไปด้วยความสุขความพอใจของเขา เพราะเขาเป็นสัตว์ประเสริฐ เขาเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา พระพุทธศาสนาสอนเรื่องความไม่ประมาท ความไม่ประมาทในชีวิต ความไม่ประมาทในหน้าที่การงาน ความไม่ประมาทในการบริหารจัดการ

เด็กก็เหมือนกัน เวลาศึกษาขึ้นมา ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา มันก็รู้เรียนของมันขึ้นไป นี่งานมันพร้อมกับความถูกต้องดีงาม เห็นไหม แต่ถ้ากิเลสตัดหาความทะยานอยากมันบิบบิ้นขึ้นมา มันจะแสวงหาของมัน มันจะพยายามโลกมากของมัน มันจะกว้านของมันมาเป็นสมบัติของมัน ทั้งหมดเลย มีแต่ความทุกข์ความเครียดไปหมดละ

ทำงานเหมือนกัน แต่คนหนึ่งทำงานไปด้วยความทุกข์ความยาก คนคนหนึ่งทำงานด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยความไม่ประมาทขึ้นมา มันก็งานเหมือนกัน ถ้างานเหมือนกัน แต่จิตใจเขาเป็นธรรม พองานเหมือนกันขึ้นมา เขาเห็นประโยชน์ที่มากขึ้นไปกว่านี้ ถ้าเห็นประโยชน์ที่มากกว่านี้ ขณะที่เราศึกษาธรรม เรามีความไม่ประมาท เราตั้งสติของเราไว้ เรายังเห็นโทษเห็นคุณของมัน

เห็นโทษนะ เห็นโทษ ขณะที่คนเราพลั้งเผลอไปมันจะเห็นโทษของมัน เพราะมันบิบบิ้นหัวใจ เวลามันไม่มีความประมาทขึ้นมา มันมีสติขึ้นมา มันปลอดโปร่งของมัน นี่เราเห็นคุณเห็นโทษขึ้นมา แล้วคุณที่ดีกว่านี้มีอีก มันจะอย่างไรต่อ คุณที่ดีกว่านี้ เราก็ตั้งใจของเรา ถ้าทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบเข้ามา มันเป็นความมหัสจรรย์แล้ว ความมหัสจรรย์เพราะอะไร เพราะปาราชิก ๔ นี้ อวดอุตริมนุสสธรรม อวดอุตริมนุสสธรรมของเราที่ไม่มีในตน

อวดอุตริมนุสสธรรมที่ไม่มีในตน เห็นไหม ตั้งแต่ถ่านสมบัติขึ้นไป ถ่านสมบัติ นี้ อวดอุตริมนุสสธรรม มนุษย์ ธรรมของมนุษย์ ความเป็นอยู่ของมนุษย์ นี่มันเหนื้อมนุษย์ใจ แม้แต่ทำความสงบของใจเข้ามามันก็แปลกประหลาด มันก็มหัศจรรย์แล้ว ถ้ามันแปลกประหลาด มหัศจรรย์ขึ้นไป

ถ้ามันพิจารณาขึ้นไป มันทำความสงบของใจเข้ามาแล้วออกใช้ปัญญาขึ้นไป มันจะมีความมหัสจรรย์ ความมหัสจรรย์ของมัน เห็นไหม ฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อเหตุนี้ไง ถ้าฟังธรรมเพื่อเหตุนี้ขึ้นไป คนเรามันทำได้แล้ว คนเราทำได้นะ คนเราถ้ามีสติมีปัญญา มันเห็นคุณเห็นโทษขึ้นมา เห็นทรัพย์สมบัติของเรา มันจะขวนขวายแล้วทำคุณงามความดีของเรามากขึ้นๆ ขึ้นไป มากขึ้นไป จนวางสิ่งนั้นได้ ถ้าวางสิ่งนั้นได้

พระรัฐपालเป็นลูกชายคนเดียว เวลาอยากจะบวช พ่อแม่ไม่ให้บวช เกลี่ยกล่อมอย่างไรก็ไม่ให้บวช ก็ไปเอาเพื่อนของลูกชายมาช่วยพูดว่าไม่ให้บวช ให้อยู่กับพ่อแม่ เพราะมีลูกชายคนเดียว สุดท้ายแล้วเกลี่ยกล่อมขนาดไหนแล้ว พระรัฐपालไม่ยอม ไม่ยอมนะ ถ้าไม่ให้บวช อดอาหารจนตาย

สุดท้ายเพื่อนไปพบกับพ่อแม่เลย บอกว่า อยากเห็นหน้าลูกใหม่ อยากจะเห็นหน้าลูกอยู่ใหม่ ถ้าอยากเห็น ต้องให้บวช ถ้าไม่ให้บวช จะไม่ได้เห็นหน้ากัน คือต้องตายพลัดพรากจากกันไป เพราะเพื่อนเขาารู้ใจกัน

สุดท้ายแล้วพ่อแม่ก็ให้บวชไป พอบวชไป เขาไปปฏิบัติ เขาพยายามขวนขวายของเขา เวลาเขาสำเร็จเป็นพระอรหันต์นะ สำเร็จเป็นพระอรหันต์ เวลากลับบ้านมา มาบ้าน พ่อแม่นิมนต์มาฉันที่บ้าน พอนิมนต์มาฉันที่บ้าน ขนข้าวของเงินทอง แก้วแหวนเงินทองเอามากองไว้ต่อหน้าเลย ถามลูก ถามลูกว่านี่ทำอะไร มีลูกคนเดียว ลูกก็ไปบวชแล้ว แล้วพ่อแม่จะแก้เผ่าไปข้างหน้า แล้วสมบัติที่กองอยู่ทำอะไร

พระราชูปถัมภ์บอกว่าเอาใส่เกวียนนะ แล้วไปค้ำพื้ลงแม่น้ำไปเลย

นี่ไม่สนใจเลย มันไม่สนใจเลย นี่ไง สิ่งนี้ นี่สิ่งที่ว่าบ่วง บ่วงผูกคอ บ่วงผูกขา บ่วงผูกแขน บ่วงใจ นี่ทรัพย์สมบัติมันก็เป็นบ่วงอันหนึ่ง ทรัพย์สมบัติต่างๆ เรื่องลาภสักการะต่างๆ มันก็เป็นบ่วงอันหนึ่ง บ่วงนี้มันรัดคอไว้ รัดคอไว้ แต่พ่อแม่ยังคิดมันอยู่ ถ้าพ่อแม่ใช้จ่ายไป พ่อแม่ดูแลรักษาไป แล้วพ่อแม่ประพฤติปฏิบัติไป ใจสมบัติอันนี้เป็นสมบัติของโลก ถ้าใครที่มีสติปัญญา มันก็สร้างประโยชน์ขึ้นมาได้ ถ้าคนไม่มีสติปัญญา นี่เป็นโทษของมัน เป็นโทษของมัน นี่ว่าหน้าที่การงาน หน้าที่การงาน

แต่ถ้าเราเกิดมา เราก็เป็นมนุษย์ เราต้องมีที่พึ่งอาศัยทั้งนั้นแหละ ถ้ามีที่พึ่งอาศัย เห็นไหม เราตั้งใจของเรา เราตั้งใจ ตั้งสติของเรา ถ้าเราทำประโยชน์ของเราขึ้นมา ประโยชน์กับโลก ถ้าประโยชน์กับโลกแล้วประโยชน์กับหัวใจของเราด้วย ถ้าประโยชน์กับหัวใจ นี่คนที่มีความฉลาด เพราะมันเป็นงานอันละเอียดใจ

คูสิ ทางโลก พอบอกว่าเห็นพระประพฤติปฏิบัติไม่ทำอะไรกัน วันๆ เห็นเดินไปเดินมา นั่งเฉยๆ แล้วเดินไปเดินมา

งานอันละเอียดคนนะ งานที่เอาใจไว้ในอำนาจของเรานี้แสนยากเลย แต่ถ้าเอาอำนาจของเราไว้ในอำนาจของเราได้ ถ้ามันเป็นความสงบระงับเข้ามาได้ แล้วเราใช้ปัญญาของเรา แยกแยะของเราไป ถ้าปัญญาแยกแยะไป ปัญญาแยกแยะให้ถูกต้อง

นี่ฟังธรรมๆ เวลาฟังธรรม เวลาอริยสังขามีหนึ่งเดียว เวลาครูบาอาจารย์ท่านสนทนาธรรม
ชุมนุมสากจุกา เอตมมุงกลมุตตม ถ้าเรายังมีครูมีอาจารย์อยู่ ยังมีหมู่คณะที่ประพฤติปฏิบัติอยู่ เวลา
สนทนาธรรมกัน สิ่งนี้มันจะเป็นการกลั่นกรองว่าจริงหรือไม่จริง แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเรา
เอง เราปฏิบัติของเราเอง แล้วเราก็เชื่อมั่นของเราเอง ในเมื่อมันเป็นวิธีการ วิธีการ เห็นไหม สีด
สมาธิ ปัญญา ทางอันเอก มัชฌิมาปฏิปทา มัชฌิมาปฏิปทาเป็นทางเท่านั้น เราไปได้สดีชอบ งาน
ชอบ เพียรชอบ เราได้สิ่งนี้มาแล้วเราก็ปลื้มใจ นี่เราได้แต่หนทางมา

เหมือนกับเราแสวงหาเงินมา แต่เงินนี้เราไม่ได้แลกเปลี่ยนเอามาเป็นอาหาร เราไม่ได้
แลกเปลี่ยนมาเป็นประโยชน์กับเราเลย เงินมันก็เป็นกระดาษ สิ่งที่เป็นกระดาษ ถ้ามันแลกเปลี่ยน
มาเป็นอาหาร เป็นที่อยู่อาศัย เป็นประโยชน์กับเรา เงินจะแลกเปลี่ยนขึ้นมาได้ สีด สมาธิ ปัญญา
ถ้ามันพิจารณาของมันไป ถ้ามันเกิดประโยชน์กับเราขึ้นไป

ทีนี้ถ้าสติปัญญาของเรา เราไม่ ชุมมสากจุกา เอตมมุงกลมุตตม กับครูบาอาจารย์ของเรา
กับผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เราก็มัวใจของเราไป สีด สมาธิ ปัญญา นี่คนมีเงินนะ แล้วก็เก็บเงินไว้ แบก
เงินไว้แล้วไม่ใช้จ่ายใช้สอยเพื่อตัวเอง มันก็เป็นประโยชน์สิ่งใด คนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามีสิด
สมาธิ ปัญญา นี่ปัญญาอะไร มีสิด สมาธิ ปัญญา ปัญญาที่รักษาไป ปัญญาที่หาเงินหาทองมา แต่เงิน
ทองจะแลกเปลี่ยนอย่างไรให้มันเป็นประโยชน์กับเรา นี่วิธีการๆ เวลาปฏิบัติไป คนถ้าไปติด ติด
อย่างนี้ ติดในสมาธิ ติดว่าเรารู้เราเห็น เราติด ข้างในมันก็ติด

แต่ถ้าพิจารณาไป วิธีการถึงเป้าหมาย เราเอามรรคญาณ มรรคสามัคคี สมุจเฉทปหาน นี่สิ่ง
ใดที่มันสำรอกคายออกไป แล้วมันเหลือสิ่งใดที่เป็นประโยชน์กับมัน ประโยชน์กับสิ่งนี้มันจะ
เป็นประโยชน์ขึ้นมาได้อย่างไร นี่พูดถึงเวลาปฏิบัติ พูดถึงว่าผลจากการปฏิบัติ ถ้ามันรู้แจ้ง

ปริยัติ ศึกษาหลายๆ เพื่อประโยชน์กับเรา ศึกษาธรรมะมา นี่วัฒนธรรมประเพณี คุณติ เราเข้า
สังคมไหน ผู้มีสิดเข้าสังคมไหนก็ด้วยความมองจากลำหยา ผู้ที่รู้วัฒนธรรมประเพณีของเขา
วัฒนธรรมของเขา เราก็เคารพในวัฒนธรรมของเขา แล้วถ้ามีโอกาส เราคุยธรรมะกัน ถ้าเขาเห็น
โทษเห็นภัยของเขา เขาจะวางของเขา วัฒนธรรมของเขา เราไปดูถูกวัฒนธรรมของเขา ไม่ใช่แค่
วัฒนธรรมของเขา

คน! คน! คน! ในเมื่อคนมันยึดมั่น คนมันมีความเห็นของเขาอย่างนั้น เราไปดูถูกเหยียบย่ำ
คนได้อย่างไร เราจะเหยียบย่ำคนไม่ได้ แต่คน ในเมื่อเขามีวัฒนธรรมของเขา ความเชื่อของเขา

อย่างนั้น ถ้าเรามีสติปัญญา เรา ธรรมสากจุมญา ด้วยเหตุด้วยผล ถ้าเขามีเหตุมีผล เขาว่างของเขาเอง เขาพัฒนาของเขาเอง นั่นก็เป็นอำนาจวาสนาของเขา แต่ถ้าเขาว่างของเขาไม่ได้ มันก็กรรมของสัตว์

สัตว์เป็นสัตว์ผู้ซ่อง เขาซ่องของเขา เขายึดของเขา วัฒนธรรมของเขา เราก็ต้องเคารพ วัฒนธรรมของเขา เราถือว่าผิดถูกนั้นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้ามันผิดถูก มันผิดอยู่แล้ว เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกัณฑ์ยะ เห็นไหม ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล

สิ่งที่ทำกันมามันมีมรรคมีผลอะไรขึ้นมา วิธีการเท่านั้น วิธีการ เห็นไหม คุณติ ประเพณี วัฒนธรรมที่เขาทำกัน นั่นก็วิธีการเท่านั้น แล้วผลของมันล่ะ ผลของมันมีหรือไม่มี แล้วใครเป็นคนยืนยันล่ะ

ถ้าคนยืนยัน เห็นไหม ป้างจัดตั้ง สันติปฏิญญาโก เราทำขึ้นมาสิ ถ้าเราจะยืนยันขึ้นมา เราทำขึ้นมา ถ้ามันสงบขึ้นมา มันก็ยืนยันกลางหัวใจของเรา ถ้ามีปัญหาขึ้นมา มันแยกแยะของมัน ปัญหาของเรามันจะแยกแยะของมันเอง แล้วถ้าถึงที่สุด ป้างจัดตั้งๆ ป้างจัดตั้ง สันติปฏิญญาโก

เวลา ธรรมสากจุมญา ในเมื่อเราสนทนาธรรมกัน ถ้ามันไปกันไม่ได้ ต้องมีคนหนึ่งผัดแน่นอน คนหนึ่งถูก คนหนึ่งผิด ถ้ามันเป็นความจริงด้วยกัน นี่มองตาก็รู้ใจ มองตาก็รู้ใจ มันเป็นอย่างนั้น มันเข้าใจอย่างนั้น พอมันเข้าใจสิ่งนั้น แล้วมันปลอดภัยไปอย่างไร

เวลามันชำระล้างไป นี่ตั้งแต่เหลนของมัน หลานของมัน ลูกของมัน พ่อของมัน ฆ่าอย่างไร นี่เวลาฆ่า ฆ่าเหลนของมันก็เป็นโศกอาบัน ฆ่าหลานของมันก็เป็นสภิกษาคามี ฆ่าพ่อมัน นี่กามราคะ ปฏิฆะ ถ้าฆ่าพ่อมันก็อนาคามี ถ้าฆ่าพญามาร ฆ่าปู่มัน ฆ่าเจ้าวัฏจักรล่ะ มันทำอะไร มันต้องมีเหตุมีผล นี่วิธีการใด

วิธีการมันมีอยู่แล้ว วิทยาศาสตร์มีอยู่แล้ว ทฤษฎีมันมีอยู่แล้ว ใจ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มีอยู่แล้วก็ว่าตามนั้นไป อริยสัจใจ มันเป็นสัจจะ มันเป็นความจริง ความจริงอย่างไร

ถ้าความจริงอย่างนั้นเป็นความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ความจริงของเรา ถ้าความจริงของเรา มันต้องแก้เข้ามาที่นี้ ถ้าแก้เข้ามาที่นี้ มันจบที่นี้ เห็นไหม ใจดวงหนึ่งสู่

ใจดวงหนึ่ง ใจดวงนี้ได้ชำระสะสาง ใจดวงนี้ได้กระทำแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วปรารถนาหรือสัตว์ขันธ์สัตว์

เวลาหรือสัตว์ขันธ์สัตว์ เห็นไหม หรือสัตว์ขันธ์สัตว์ในหัวใจ ถ้าหัวใจเขาฟ่องแผ้ว หัวใจเข้าใจแล้วนะ อยู่กับโลก นี่หยดน้ำบนใบบัว อยู่กับโลก เราก็ออยู่กับโลก เข้าใจเรื่องโลกได้ ถ้าโลกเขามีความรู้สึกนึกคิดอย่างนี้ แม้แต่วัฒนธรรมประเพณี เรายังไม่ดูถูกดูแคลนเขา วัฒนธรรมประเพณีนี้ คนเป็นผู้รักษา คนเป็นผู้ที่สืบต่อกันมา

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งทีเวลาหยดน้ำบนใบบัว เห็นไหม ถ้าความเข้าใจของโลก สัตว์โลก กรรมของสัตว์ ถ้ากรรมของสัตว์ ในเมื่อสายตาของเขา ความรู้สึกของเขาได้แค่นั้น ได้แค่นั้น ทำอย่างใดก็ได้แค่นั้น แต่ถ้าพูดถึงเทศนาว่าการเพื่อจะให้เขาพัฒนาของเขา นั่นเป็นอำนาจวาสนาของเขา นี่มันกรรมของสัตว์ นี่ไง ถ้ามันไม่แบกโลก โลกเป็นอย่างนั้นต้องวางไว้อย่างนั้น แต่ถ้าเขาขวนขวาย เขาต้องการ นี่พร้อมเสมอ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาแสดงธรรม เห็นไหม พระอาทิตย์เวลาขึ้นมา มันแบ่งแยกไหมว่าบ้านคนจน บ้านคนรวย บ้านคนพวกลัทธิอื่น ลัทธิพุทธศาสนา มันมีแบ่งแยกไหม? ไม่แบ่งแยกเลย นี่ก็เหมือนกัน สังฆธรรมอันนี้แสดงธรรมขึ้นมาเหมือนดวงอาทิตย์ ให้แสงเสมอภาค ทุกๆ ครอบครัว ทุกๆ ชนชั้น ทุกๆ ชาติตระกูล เพียงแต่เรามีความสามารถได้แค่ไหน เรามีความสามารถได้แค่ไหน เขาทำได้แค่ไหน

นี่ไง หยดน้ำบนใบบัว มันไม่ติดโลกหรอก ถึงเวลาแล้วใบบัวก็ใบบัว น้ำก็จะระเหยไป นี่ก็เหมือนกัน ถึงเวลาแล้วครูบาอาจารย์ต้องขึ้นไปเป็นธรรมดา แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ต้องขึ้นไป เห็นไหม เวลาพระอานนท์คร่ำครวญ อยากให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่สอน “อานนท์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา แม้แต่ตถาคตก็ต้องตายในคืนนี้ แม้แต่ตถาคตก็ต้องตายเป็นธรรมดา”

ฉะนั้น เรามีสติมีปัญญารักษาของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา ดูแลหัวใจของเราเพื่อฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อเรา เอวัง